

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

73. ÅRGANG

3. JUNI 1961

AV INNHOLDET : NR
KIRKEN ER UNG - HVA VENTER VI AV KIRKEMØTET? -
SANNHETEN OM OSS SELV - DET RÅDVILLE EUROPA - 11
BLIKK PÅ TIDEN - BØKER - UTLANDET

NESTE NUMMER UTKOMMER 17. JUNI 1961

Et utvalg av bøker med varig verdi:

MESSEBOKEN — Missale Romanum, latin og norsk. Leveres så fort vi får forsyninger fra bokbinderen.

Innb. i ekte sort kalveskinn med gullsnitt	kr. 65.—
Innb. i ekte sort, blått eller brunt gjetesinn med gullsnitt	» 60.—
Innb. i sort, marineblått ell. burgunderrødt plastikkbind	» 40.—
VÅR TRO, katolsk katekisme, kart.	» 10.—
KATOLSK BØNNEBOK, innb. i sort shirting	» 12.—
KATOLSK SALMEBOK, innb. i sort shirting	» 8.50
DE FIRE EVANGELIER OG APOSTELGJERNINGENE, innb. i grå shirting ..	» 4.—
Samuel Terrien: BIBELENS LAND. Over 100 fotografier og illustrasjoner, stort format	» 32.—

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo - Tlf. 42 31 70

NB: Fra 1. juni åpent fra kl. 9.30 til 16, lørdager åpent fra kl. 9.30 til 14.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. juni: Andakt i St. Josephs Kapell kl. 19.30.

Deretter samvær i foreningslokalet.
Søndag 11. juni: Tur til «Persbråten».

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30, i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Josephs Institutt	}	Arendal
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Bergen
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Bergen
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke	}	Arendal
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Bergen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hamar-fest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service: 56 56 90

Helaarspension - Trørødhus

I rolige skønne omgivelser i Nordsjøland nær skov og strand modtages gæster i pension. Godt køkken, værelser med centralvarme, varmt og koldt vand. 2 opholdsstuer, stor have. Full pension 20 d.kr.

Optaget 20 juni—10 august.

TRØRØDHUS

Trørødvej 39, Vedbæk, Danmark
Telf. Søborg 6211

FRANCISKUSHJELPEN

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager
kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 4. JUNI: 2. SØNDAG EFTER PINSE: Ep. 1. Joh. 3, 13—18. Ev. Luk. 14, 16—24.

Mandag: Bonifatius, bisk. og mart. Tisdag: Norbert, bisk. og bekj. Onsdag og torsdag: Ferialdager. Fredag: Jesu Hjerte-festen. Lørdag: Margareta, dronning og enke.

SØNDAG 11. JUNI: 3. SØNDAG EFTER PINSE: Ep. 1. Pet. 5, 6—11. Ev. Luk. 15, 1—10.

Mandag: Johannes av Facundo, bekj. Tisdag: Antonius av Padua, bekj. Onsdag: Basilius den store, bisk. og kirkel. Torsdag og fredag: Ferialdager. Lørdag: Gregor Barbadiçi, bisk. og bekj.

SØNDAG 18. JUNI: 4. SØNDAG EFTER PINSE: Ep. Rom. 8, 18—23. Ev. Luk. 5, 1—11.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	8.30	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m. eng. pr.	
St. Hallwards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	9.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsv. 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52550		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: Maria Kirke,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 537735		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: St. Hallwards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11949		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
Ila, tlf. 20221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke,		11.00
Nørvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gannes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9,30—16. Lørdag 9,30—14. - Tlf. 42 31 70
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

KIRKEN ER UNG

Vi taler ofte — med rette — om vår gamle kirke. Men dermed uttrykker vi bare en halv sannhet. Det merkelige er jo nemlig at i strengt kristen forstand *vet vi ikke* om Kirken er ung eller gammel. Den kristne tidsbevissthet hviler på et mysterium: Kirken skal virke «mens der er dag», men det er oss ikke gitt å vite når dagen slutter. Vi vet ikke, vi som lever i det 20. århundre, om vi i Kirkens lange arbeidsdag er arbeidere fra den første eller den ellefte time. Hva vi vet, det er at menneskeheten er gammel og at Kirkens uløste oppgaver ennå er overveldende og bare vokser for våre øyne. I lyset av misjonsbefalingen: «Gå ut til alle folkeslag og gjør dem til mine disipler» er i hvert fall Kirken ung. Den ærverdige alder av to tusen år har ikke krummet dens rygg eller bragt den til veis ende, og mangt kan tyde på at den hittil bare har levd sin spebarnsalder. Både i indre besinnelse og i ytre ekspansjon har Kirken gang på gang røbet sine svimlende muligheter for fornyelse. Chesterton skriver treffende etsteds at Kirken stadig pånytt gjenopplever sin Herres oppstandelse i sin egen historie. «Det er sant nok», skriver han «at kristendommen inneholder et menneskelig element og at det gang på gang er blitt svekket. Somme tider har det også vært altfor meget formælet med denne verdens makter. Men har kristendommen vært formælet med verden, så er den også blitt enke mange ganger. Det er en besynderlig udødelig enke». Fem ganger, mener han, kan vi i Vestens historie sette fingeren på et tidspunkt da Kirken ifølge alle normale menneskelige og teoretiske lover skulle ha gått i hundene. Men hver gang var det hunden — ikke Kirken — som døde.

Hva er det som kjennetegner ungdommen? Det er ikke minst spenstigheten, omstillingsevnen, muligheten for fornyelse innenfor sine egne vekstlover og skiftende livsvilkår. Og her kan det ofte synes som om vi lever innenfor et sjette tidspunkt da historien dømmer Kirken nord og ned. Veldige tekniske og sosiale krefter forandrer hurtig vår tilværelse til noe nytt og ukjent som både er løfterikt og truende, men som fremfor alt er så helt *anderledes* enn det menneskelige miljø hvor den kristne kirke engang ble til og siden har utfoldet sine naturlige og overnaturlige ressurser. I en slik tid kan selv en rik tradisjon føles som en tung og hemmende blykåpe. Vårt blikk skjerpes i uro for alt det som er stivt og uforander-

lig i Kirken — dens ansikt synes ofte så stivnet i forvitret elde, dens øyne, tenker vi, er visst nærsynte og hørselen svekket.

Men det er ikke engang halve sannheten.

For alle som idag virkelig lytter til hjerteslaget i dette gamle kirkelegeme vil måtte bli slått av dets energi: Under byzantinske seremonier ferdes mennesker med fremsyn og initiativ, i gamle klostre tenkes nye tanker og i tradisjonsrike læreanstalter formes en ny kristentype. I de gamle europeiske hovedland og i USA har Kirkens vitalitet vært i uavbrutt og sterk stigning de siste generasjoner. Liturgi, pedagogikk, pastorale metoder, misjonsstrategi, legmannsinnsetning og teologisk tenkning — alt dette er i støpeskjeen og gjennomgår en prosess som betyr en evangelisk fornyelse. Og siden siste krig har to nye trekk begynt å gjøre seg fruktbart gjeldende i den katolske kristnes mentalitet: Det personlige, nære forhold til Den hellige Skrift, og den våknende sans for de ikke-katolske kristne og for vår åndelige enhet med dem.

Livskraften og ungdommen i den katolske kirke har menneskelig talt alltid ligget i dette: Den nødvendige spenningen mellom tradisjon og reform. Det er, som så ofte i vår tro, et «både-og», ikke et «enten-eller». I en levende organisme heter uforanderligheten koldbrann og nydannelsen kreft. Den sunne vekst ligger midt mellom disse to sykelige tilstander — dens kjennetegn er at den innpasser og bevarer det nye i den gamle enhet.

Her er Kirkens ungdom usvekket.

Det kirkemøte som nå begynner å nærme seg sin åpning, og som vi omtaler annetsteds i dette nr. av «St. Olav» vil klargjøre i hvilken grad spenningen mellom tradisjon og reform i vår kirke tjener *livet*. For et konsil

Kirken er ikke bare paven og biskopene...

Blant alle de veldige forberedelser som et konsil for den katolske verdenskirke nødvendigvis forutsetter, er ikke informasjonen akkurat den minste. Og lenge før biskopene og de øvrige konsilets «fedre» begir seg til Vatikanet — tidligst høsten 1962 — har de i Rom arbeidende kommisjoner og sekretariater utbedt seg, motatt og ordnet et meget omfattende materiale av rapporter, betenkninger, forslag og meningsytringer fra alle verdens land. Pave Johannes XXIII har i virkeligheten med sin innkallelse til konsil satt i gang en prosess av eftertanke og selvransakelse i hele den katolske kristenhet. Innen både geistligheten og legfolket drøftes i dag Kirkens anliggender og behov med intens interesse og stor frimodighet verden over — etter hvert ser vi en bred og samtidsbevisst katolsk kirkeopinion bli til. Det er et faktum av stor rekkevidde og med mange gledelige konsekvenser.

I Danmark har vår pressekollega «Katolsk Ugeblad» satt igang en privat rundspørring over temaet «Hvad forventer De af det kommende kirkemøde?» — for å

er nemlig dette sjeldne: Et møte mellom sentrum og periferi — mellom det faste midtpunkt og den bevegelige horisont. Fra de tusen bispedømmer og fra Kirkens ytterste utposter, fra jungel og laboratorium, fra slum og fra klasseværelse, fra fabrikk og fra presteseminar, vil «periferiens» arbeidere bringe sine erfaringer til Rom for å prøve dem på det uforanderlige. Bølgeslag på bølgeslag vil feie over klippen og vaske den ren for tang og tare og drivgods — den klippe som Kristus engang valgte og ga oss å bygge på.

HRM.

sondere stemningen blant våre danske trosfeller. Resultatet er blitt offentliggjort og kommentert i tre numre av bladet (nr. 12, 13—14 og 15), og vi synes det er så interessant at vi vil bringe noen vesentlige utdrag av det også i «St. Olav».

*

Hva er et kirkemøde? Det er et konsil av kirkens biskoper (og enkelte andre overordnede prelater) under pavens forsete, som tilsammen danner Kirkens læremyndighet. Det vil si at de sitter inne med den læreautoritet som Kristus overdro sine apostler. De kan med andre ord treffe avgjørelser som ikke bare har en begrenset aktuell betydning, men som har varig gyldighet for Kirkens tro og liv. Om nødvendig, kan de presisere Kirkens lære gjennom dogmatiske erklæringer, i overensstemmelse med Kristi løfte om å veilede Kirken gjennom Helligånden.

«Katolsk Ugeblad» ønsket først og fremst å skape interesse for kirkemøtets arbeide, men meningsytringene er også innarbeidet som materiale i en rapport som fra dansk side er oversendt kardinal Augustin Bea's Sekretariat for kristen enhet i Rom — en av de viktigste organismer i det II. Vatikankonsils administrasjon. Alle deltakerne i rundspørringen var legfolk. Det er ikke falt i dårlig jord at de i svarene også har gitt sine prester ett og annet håndfast råd — de fleste prester vil vel prinsipielt innrømme nytten av litt veiledning fra legmannshold. Selv har de jo hver søndag på sin prekestol anledning til å veilede legfolket — uten å bli motsagt!

KIRKEN OG VERDEN

Angående Kirkens forhold til den verden som omgir oss, og som den er henvist til å leve i uten å bli en del av, er det kommet inn adskillige forslag i bladets korrespondanse med leserne. Det foreslås blant annet at læren om Kirken utbygges, slik at Kirkens uavhengighet av politiske og nasjonale synsmåter blir fastslått. Forholdet mellom Kirken og Staten kan trenge til revisjon. I den forbindelse ønskes en ny og utvetydig katolsk avvisning av kapitalismen og dens menneskesyn og en besinnelse på Kirkens forhold til sosialismen. Den katolske samfunnslære ønskes konsentrert om de viktigste og avgjørende moralske prinsipper, for at legfolket kan bli friere stillet i sin vurdering av konkrete politiske oppgaver. Som uttrykk for Kirkens frihet overfor Staten bør en også avskaffe de siste rester av verdslig innflytelse på utnevnelsen av biskoper.

Hva Kirkens indre orden angår, nevner flere ønsket om at man fortsetter med å utvide de enkelte biskopers frihet til å handle uten å spørre Rom. Der foreslås en demokratisering av Kirkens styresett så det kan bli mer effektivt. Det er også et ønske at Kirkens internasjonalisering fortsetter i hurtigere tempo, med flere ikke-europeiske kardinaler og flere innfødte biskoper. Adskillige foreslår at en nå avskaffer de seremonier og praktutførelser som omgir høytstående kirkeledere og som er en overlevning dels fra det gamle Rom («Pontifex Maximus!») og dels fra renessanse-tiden. «Det er for galt», skriver en av inn-

VI AV KIRKEMØTET?

KATOLSK OPINION BLIR TIL

senderne, «at mennesker i 1961 fortsatt skal geberde seg som for tusen år siden i omgangen med biskoper, kardinaler etc. og paven. Det forarger — med rette — ikke-katolikker og bidrar utvilsomt til å skjule for dem at Kirken er Kristus.» Blant bidragene kommer det også til uttrykk ønsker om en større åpenhet i den kirkelige administrasjon og om at Kirken nå avskaffer sitt *index* over «forbudte bøker».

GUDSTJENESTELIVET

De innsendte svarene synes å tale sitt tydelige sprog om at vi lever i en tid med sterk liturgisk fornyelse og interesse. Om latinen som messesprog er meningene tydeligvis sterkt delte. I det hele tatt deler nordiske katolikker seg her lett i to skoler — en som vil tilnærme seg luthersk gudstjenesteform og en annen som tvert om ønsker et klart alternativ. En innsender understreker nødvendigheten av «en større tilbakeholdenhet med hensyn til tilpasning overfor ikke- og anderledes-troende, for eksempel i bruk av landets sprog i liturgien: Hva annet har den lutherske kirke gjort gjennom århundrene og hvor har det ført hen?» Men en meget stor gruppe nordiske katolikker ønsker nok den katolske messe i hvert fall delvis på morsmålet. Adskillige fremsetter også ønsket om at alterets sakramente blir meddelt under begge skikkelser (brød og vin), og enkelte vil ha flere salmer fra den protestantiske salmeskatt inn i den katolske gudstjeneste.

Prestene opptar, som nevnt, innsenderne adskillig. En innsender skriver blant annet: «Det er ønskelig at presteutdannelsen ikke overdriver den rent intellektuelle og teologiske side av studiene, og at de prestestuderende får anledning til å oppleve sjelesorgens former i praksis, slik

at mennesker, snarere enn idéer, blir gjenstand for deres interesse, og at de preker Kristus snarere enn en -isme.» Enkelte foreslår at det prestelige sølibat burde oppheves, og flere ønsker en gjeninnførelse av diakonatet, slik at gifte menn kunne få mulighet for å overta endel av de prestelige funksjoner rundt om i sognene. En innsender anfører som vektige grunner for sistnevnte forslag: Prestemangelen, grupperingen av unge katolske familier i små sentra langt fra byens sentralkirker, ungdoms-sjelesorgen, m. v.

Prekenen får også sin indirekte karakteristikk gjennom leserbrevene. Skal vi tro dem, er den undervurdert i vår kirke. En norsk leser av det danske bladet skriver for eksempel: «En protestantisk lærerinne som i mange år gikk i søndagsmessen og interesserte seg for prekenen, har holdt opp med det, fordi disse prekenene «gir til slutt ikke noe mer». Jeg vil spørre om prekensamlingene(!?) i presteseminariene, i Propaganda Fide, ikke kunne bli fornyet og adaptert vår tids mennesker, deres sjeloliv? Jeg synes selv at folk i verden må vente mer og annet enn utvidet vanlig katekese eller tradisjonell forklaring av søndagsevangeliet, som de muligens har hørt så ofte at de gjerne vil få en ny tanke».

Enkelte innsendere har oppdaget en av predikantens vanskeligheter i vår kirke: At vi har bare en tekstrekke, og vil at det skal bøtes på det.

MORALEN OG LEGMANNEN

Hva *troslivet* angår ønsker noen at det gjøres tydeligere hva Kirken lærer alle katolske kristne som åpenbart og bindende tro, og hva som er undelagt det personlige skjønn. Det er også blitt foreslått at kirkemøtet gjør oppmerksom på likhetene mellom katolsk tro og annen kri-

...men også
det store
katolske
folk av alle
nasjoner

Et utsnitt av folkemassen på en tysk «Katholikentag».

sten tro. Når det gjelder ønskeligheten av fortsatt å utdype Kirkens lærebygning angående Maria i vår tid er meningene delte — noen ønsker også at kirkemøtet skal gjøre klarere at disse læresetninger er organisk forbundet med det kristne Kristus-dogme og har dette som sitt utgangspunkt.

I forbindelse med den katolske *moral* vil noen at kirkemøtet skal understreke ekteskapets hellighet og formulere og begrunne klarere for vår tid det kristne standpunkt angående barnebegrensning. På tross av den sterke vekt som i den siste generasjon har vært lagt på oppdragelsen til en kristen seksualmoral, synes nok mange at her ennå er meget å avklare. Blant annet blir det foreslått at Kirken oppretter ekteskapskurser for de unge.

Noen håper på en offisiell katolsk uttalelse om den moderne krig og bruken av atomvåpen, og en innsender foreslår et nytt kirkebud om katolikkens plikt til å hjelpe nødlidende medmennesker «med en dagslønn hver måned».

Legfolkets plass i Kirken kommer naturlig nok sterkt til uttrykk i rundspørringen. Her opplever vi da også en brytningstid både praktisk og teologisk. Legfolket ønsker større selvstendighet og ansvar innen politikk og samfunnsliv. Dessuten foreslås det en systematisk kirkelig utdanning av legfolk til innsats i sognene og menighetene. Både når det gjelder administrasjon, kunstnerisk utsmykning av kirkehusene, religionsundervisning og på annen måte er der i den katolske kirke i dag et voksende ønske om større legmannsinnsats. Mange synes også at geistlige burde skiftes ut med legfolk i Kirkens høyere administrasjon, hvor prester bekler stillinger som egentlig ikke forutsetter teologien og ordinasjonen. En internasjonal høyskole for opplæring av det katolske legfolk til kirkelig innsats står også på ønskelisten.

UNDERVEIS MOT ENHETEN

Den *økumeniske* vind som blåser gjennom kristenheten kommer også til uttrykk i leserbrevene. Nå er jo de kristnes enhet et nærliggende og påtrengende problem for mindretallskatolikker i Danmark, men ser en efter, er det svært mange av Kirkens troende som lever i lignende situasjoner. En innsender skriver:

«Jeg venter at konsilet i sine forhandlinger vil være besjelet av den samme ånd som har tilskyndet pave Johannes til å sammenkalle det: et brennende ønske om å lette de kristnes gjenforening. På den ene side: urokkelig fasthet i læren — på den annen side: størst mulig åpenhet og frihet i alt annet, ut fra en sann katolsk (i motsetning til «sekt-katolsk») respekt og aktelse for alle ekte verdier utenfor den synlige kirke, således for eksempel for liturgien (morsmålet etc.)».

En annen uttaler seg med samme våre sans for at en kan være tro mot sin arv og åpen for andres verdier i én og samme holdning:

«Jeg ber om at Kirken, når den kjærlig åpner sine armer for alle søkende mennesker, vil kunne bevare sin faste milde læremyndighet og absolutte enhet i troen, så det virvar av helt forskjellige, ofte skarpt motstridende meninger som ikke-katolske teologer og legfolk bestandig strides om, må kunne omsmeltes til helhjertet katolsk tro.»

«Kirken forvalter gleden, forvalter all den glede som overhodet er gitt denne triste verden. Det som du har gjort mot Kirken — det har du gjort mot gleden.»

(Georges Bernanos:
«En landsbyprests dagbok».)

«Men Han — Han visste hva som bodde i mennesket —»

Det er et skremmende, ja et fryktelig foretagende dette: *A ville kjenne seg selv*. Vi går oss vill i vårt eget vesen, vi mennesker — vi har ikke noen nøkkel til det. «Jeg ble en gåte for meg selv», skriver den hellige Augustin i sine bekjennelser, og hvor mange av oss kunne ikke gjøre hans ord til våre?

Det gåtefulle ved å være menneske, det har Kristus opplyst ved å bli en av oss. De talløse slekter før ham, og alle slektleddene efter ham finner i Kristus nøkkelen til sin største gåte. På tre dager lodder han dybdene og måler han høydene i et menneskevesen som årtuseners ettertanke og spekulasjon ikke maktet å favne og forstå. «Kom og se en mann som har sagt meg alt hva jeg har gjort», sa kvinnen ved brønnen i Samaria. Menneskeheten kunne si det samme. Jesus Kristus — han alene — har nevnt oss ved vårt rette navn og avdekket vår hemmelighet. Hva er nå det for en hemmelighet?

Kristendommen kaller den for «evangeliet» — det glade budskap. Det er allerede forbløffende, for det er jo først et budskap med dype og dystre skygger. Det er ikke jødene som legger morderhender på den levende Gud. Det er menneskeheten — det er oss. At vi har båret Kainsmerket i pannen så langt tilbake som vi kjenner vår historie, at der er blod i våre spor hele veien bakover mot dyret — det visste vi. Men en Langfredags morgen, foran en romersk guvernørs domstol, var det som om alt mørket i oss mennesker, reiste seg til et eneste drepende slag, rettet av en sterkere vilje enn vår, mot selve Livet. Synet av Guds ménløse sønn samler i ett eneste rop om korsfestelse alt hva der er av død og fortvilelse og forfall i oss mennesker — dette menneske trådte frem for oss som det store Motsigelsens tegn mellom lys og mørke og vi valgte mørket.

Om nå dette var *hele* sannheten om oss selv, da mistet vi håpet. Men Gud, som engang bød lyset skinne frem av mørket, bød også frelsen å gå frem av nederlaget og kalte livet frem av graven. Der måtte en Guds skaper- og frelseskraft til for å gjøre korset — galgen — til et håpets og kjærlighetens tegn. Menneskers nederlag er råmaterialet for Guds seier — dette er grunnsannheten i den kristne tro. I dette nederlag og i denne seier ble en ny sannhet om mennesket til.

Det er en sannhet som vi har hørt så ofte at vi knapt lenger oppfatter dens dypeste mening: Gud, som hater synden, elsker synderen inntil og ut over døden. Helgnene, som fryktløsere enn oss andre har målt ondskapens avgrunner og muligheter i oss mennesker, vet at dette er mysterienes mysterium: Guds kjærlighet til synderen. Her er noe vi aldri egentlig vil fatte. Vi fatter, eller *mener* vi fatter Guds overbærenhet, Guds tilgivende miskunn, Guds fjerne tålmod. Men Guds rasende kjærlighet — denne fortærende ild som legger hans sønn som et spebarn ved fattigpikens bryst, som driver angstens sved frem i hans panne og ensomhetens tårer frem i hans øyne («Jerusalem, Jerusalem...!»), som legger hodet under tornekrone og hånden under naglen — det *forstår* vi ikke. Vi bare *vet* det gjennom det troverdige vitnesbyrdet til dem som har sett det og visst at det med ett forandret deres og alle menneskers liv.

Vi synes ikke vi selv er noe å lide og dø for. Og vi vet ikke om vi ville ha mot til selv å lide stort eller gi vårt liv for det vi har kjær. Vi kan bare bøye oss for det som Kristus med tusen ord og tegn har banket inn i våre sløve og lite troende sinn: At Gud ville gi og ga sitt liv for oss. Det bortkomne får, den tapte penning — det var oss, og vi ble funnet.

Vår kjærlighet — den oppstår, blomstrer, visner og dør. Guds kjærlighet dør aldri — dét er stjernehimlen over menneskets tilværelse. I den kjærlighet lever vi — «I Ham er vi, i Ham ferdes og lever vi», sier Apostelen glad.

Dét er den nye sannhet om mennesket, og den er overveldende. Kristus kjente bedre enn oss det mørke som bor i oss mennesker. Men han visste også noe som vi hadde glemt: At vi er bærere av Guds kjærlighet, og at det forandrer hele vår eksistens.

Det er en kjær, gammel mistanke i mennesket, dette, at vår kjærligheten bare ren og sann og dyp nok, så ville den være sterkere enn døden. Men den kjærligheten — den kjente vi mennesker bare i våre drømmer og myter og sagn. Orfeus som synger sin elskede tilbake fra døden kolde jerngrep — det er litteratur.

Med Jesus Kristus ble den kjærligheten virkelighet — vår virkelighet.

*«For å frelse oss av nøden
kom herved
kjærlighet
stærkere enn døden»*

synger salmen. Det er denne merkelige sannhet om Gud og om oss selv som kan gjøre korset — marterpelen — til gledens kilde.

«KIRKEDAG» I STABEKK

Den unge og energiske menigheten på Stabekk arrangerer en «kirkedag» søndag 18. juni. Under mottoet «Vi elsker vår kirke» er det satt opp et allsidig program. Etter søndagens høymesse er der kirkekaffe og kl. 13 kirkekoncert, der sangerinnen *Ginette Ramuz Evensen* synger verker av Bach, Durante, Fauré og Negro Spirituals, og organisten *Wolfgang Olafsen* spiller verker av Pachelbel, Mendelssohn og Haydn.

Efter forfriskninger er der så underholdning i menighetens foreningslokale, der pianisten pater *Thoralf Norheim* gir en Grieg-avdeling og elever fra Statens Teaterskole gir til beste noen scener fra *Johan Herman Wessels* udødelige «Kierlighed uden Strømper».

Et lynlotteri som bærer navnet «Operasjon murstein» avslutter tilstelningen, med fristende gevinster skjenket av bl. a. St. Josefsøstrene, Philips og kunstnerne *Ragnhild Butenschøn*, *Hermann Bongard* og *Ørnulf Ranheimseter*.

Hvilket er særdeles mange grunner for å begi seg til Stabekk den 18. juni. (Tog fra Oslo V. til Myra st. 15 min. på og 15 min. over hver time.)

Og så er sluttstreken satt under vår innsamling til barnesykehuset i Mokpu. Våre lesere har vist stor gavmildhet og vi takker hver enkelt hjertelig på vegne av de små mottagerne. Siden innsamlingen begynte har der skjedd en politisk omveltning i Korea. Mens dette skrives er landets politiske situasjon uklar. Men én ting har ikke skiftet: Nøden og behovet for hjelp. «St. Olav» er glad for å ha konstatert så ettertrykkelig at det vet våre lesere, både i sin tanke og i sitt hjerte.

Sluttsummen, som er oversendt Norsk Koreaforening, ble

Kr. 13 059.—.

Heri inngår flg. bidrag som er innkommet siden bladets siste nr.: A. W. kr. 50, A. M. 250, S. M. F. 30, G. J. 100, Anonym 500, T & G 40, S 25, S. O. 200, S. K. 100, E. S. 20, S. J., Kristiansand 1 000, Anonym 50, B. H. 15, P., Notodden 25, R. S. 100, J. S. 10, A. M. 25, I. G. 25, J. A. 1 000.

Til hyggestunden
hører
en god tobakk...

TIEDEMANN'S GUL
er gull verd!

Leveres nå også
i hendig og elegant
plast-pung.

TIEDEMANN'S GUL
LETT
MIXTURE
2
FINT SNITT
TIEDEMANN'S TOBAKSFABRIK
PRIVILEGERET 1778

DET RÅDVILLE EUROPA

«Europas krise» er et «stående tema i tidens debatt. Vår verdensdel er i åndelig oppbrudd, verdier avskrives og hele livsmønstre synes å slå sprekker. Enkelte av vår tids forfattere og kritikere gjenspeiler klarere enn andre dette oppbruddet.

Her tar vi for oss tre av dem, i dette nr. briter C. P. Snow og den

ungarske jøden Arthur Koestler (t. v.), i et følgende nr. av «St. Olav» nordmannen Aasmund Brynildsen. Alle tre føler de «Krisen» i sitt eget sinn og stiller problemet: Hvordan skal vi mestre denne krisen ved en ny visdom?

«Troen er Europa, Europa er troen.» Belloc, som sa dette, mente det ikke som noe paradoks; for ham var den europeiske sivilisasjon kristendommens uatskilnelige følgesvenn. I dag, i 1961, kan vi ikke underskrive setningen uten dyptgående forbehold. Det forhindrer ikke at den setter fingeren på et problem som Europas kristne er langt fra å ha mestret.

Den kristne tro er ikke bare kledd i europeiske klær. Forholdet mellom «Europa» og «troen» er ganske anderledes subtilt. Religionen eksisterer aldri alene, den finner uttrykk gjennom en bestemt kultur. «Arven fra Hellas og Roma» er så intimt sammenvevet med det kristne budskap at det i praksis ofte er ugjærlig å avgjøre hva som er hva — hvilke av vår sivilisasjons goder skyldes kristendommen? Og er det til gjengjeld elementer i vår «kristne kultur» som snarere forurenser kristendommen, uten at vi er oppmerksomme på det?

Disse spørsmålene er i full ferd med å bli brennaktuelle. For på samme tid som vi erkjenner at Europa er likesom vår jordbunn, den vi trenger for å få selve vårt åndelige, vårt kristne liv til å trives — på samme tid må vi spørre: Er vi ikke nå for alvor i ferd med å vokse ut av dette Europa, og plantes om i en ny verden? Både «kristenheten» og det liberale Europa — renessansens og opplysningstidens — er døde eller døende. Hva kommer nå isteden?

Ordet «krise» er en så forslitt klisjé at man nødig tar det i sin munn. Så la oss heller tale om en omfattende omplantningsprosess. Der hvor ordet allikevel kan være berettiget er på erkjennelsens plan. *Krisis* betyr jo egentlig *dom*. Og det er nettopp vår manglende evne til å erkjenne den dom som overgår oss, til selv å dømme om hvor vi er og hvilken vei vi tar — og hvilken vei vi bør ta — som skaper den store usikkerheten. Vi er maktstjålet av «begivenhetene», av «utviklingen». *Where there is no vision, the people perish*. Vi kan oversette det: Et blindt folk går sin undergang i møte — men også: Et folk uten fremtidsvisjon...

Disse linjene hadde egentlig bare til hensikt å innlede

en omtale av et par bøker, som hver især kaster lys over denne rådvilligheten. Det gjelder C. P. Snow: «De to kulturer» (Cappelens Uopulære, Oslo 1960), Arthur Koestler: «Lotusen og roboten», (Gyldendal, Oslo 1960), og Aasmund Brynildsen: «Det nye hjerte», (Dreyer, Oslo 1960).

Et utslag av vår «krise» er den hemningsløse, tilsynelatende så rike «kulturelle utfoldelse» vi har opplevd i Europa i dette århundret og ikke minst i de siste femten årene, en voldsom produksjon såvel av tekniske nyervervelser som av detaljstudier innen de humanistiske fag. Men det er også urovekkende å iaktta, hvordan disse to kunnskapsgrenene vokser hver for seg; deres vekst er ikke integrert i noen enhetlig kultur, tvert imot, det begynner etterhvert å bli tale om to kulturformer, som ikke bare er atskilte, men hvis idealer for en stor del står i motstrid med hverandre, og hvis representanter knapt er på talefot mer. Det er dette problemet C. P. Snow — som representerer den sjeldne kombinasjon av naturvitenskapsmann og betydelig skjønnlitterær forfatter — tar opp i sin lille essay. De humanistisk dannede anerkjenning om naturvitenskapens verden. Naturvitenskapsmannen — «teknoten», som Piet Hein kaller ham — blir på sin side stadig mer fri for ethvert gram av litterær og filosofisk dannelse.

Nå hevder Snow prinsipielt at de to kulturers menn er begge like meget å bebreide, begge like skyldige i denne saken. Det er like uunnskyldelig ikke å kjenne den annen termodynamiske lov som ikke å kjenne Hamlet. Bare denne formuleringen viser imidlertid at det først og fremst er humanistene Snow vil ta alvorlig i skole. Og med rette, for så vidt som de representerer den eldste av de to disipliner — og ikke i tide har begrepet hva som foregikk med lillebror. Derfor munner også essayet ut i et krav om en radikal nyvurdering av maskinalderens krav til undervisningen, av behovet for teknikere — ikke minst sett i lyset av kravet om hjelp til utviklingslandene.

Den som hadde håpet på en dyperegående analyse av årsakene til skilsmissemis eller av de botemidler som Snow kunne tenke seg å foreslå, blir imidlertid skuffet. Hvordan skal den brutte enhet kunne gjenfinnes? Hva er naturvitenskapens og humanfagenes respektive oppgave? Snow er engelskmann og pragmatiker, han setter sannsynligvis sin lit til de praktiske reformers helende virkning. Det synes imidlertid opplagt at vi ikke kommer unna livssynsspørsmålet.

Dette beveger imidlertid Snow seg i en bue langt utenom, og at han avfeier humanistenes utfordring til realitetene så pass lettvtint som han gjør, kan ikke være uten sammenheng med en frykt for å engasjere seg her. Hva angår det livssyn som kristendommen representerer, har selvfølgelig heller ikke den noen patentløsning på dette området. Det synes imidlertid klart at man på kristent grunnlag ikke kan komme utenom en forrang for en autentisk humanistisk dannelse, i engere forstand, fremfor realfagene — fordi humanfagene tar umiddelbart sikte på å forme menneskets evne til stillingtagen og opplevelse av de sentrale moralsk-metafysiske livsproblemer: Hvem er jeg? Hvor skal jeg hen? Hva bør jeg gjøre? — Men samtidig tror jeg at man endog sterkere enn Snow

kan understreke realfagenes betydning. Vi henger ennå fast i en tilbøyelighet til å anse dem som rene kunnskapsfag, som bare materie, som skal *læres*. Også de har imidlertid en «formal»side, en visjonsskapende evne, og det er en kristen humanismes oppgave å oppdage dette og dermed unngå at den selv støver ned i et engstelig forsvar om klassiske posisjoner. Ellers går det med den som med rektor Corrie — han som sa da toget kom til Cambridge på en søndag: «Gud og jeg er like misfornøyd med det.»

Det problemkomplekset som Snows bok antyder, fører en usøkt over til Arthur Koestlers ærend. Det var jo spørsmål om å finne et sammenhengende syn, omfattende nok til å innforlive og absorbere de skilte disipliner og kulturformer, la dem få virke på hverandre og gi hverandre mening. Med andre ord, det var et spørsmål om å finne en ny *visdom*. Det er nettopp i en mer eller mindre bevisst reaksjon mot Europas *viten* uten *visdom*, uten samling, uten indre kraft og dynamikk, at det i de siste par generasjoner har hersket en såpass sterk tilbøyelighet til å vende seg mot Østen for der å søke visdom ved visdommens formodede kilde. Koestler er gått i deres spor. Det vil si, han har ved selvsyn villet gjøre seg klar over, hvorvidt Europa virkelig har noe å hente i de østerlandske kulturer. Hans svar er et skarpt nei, et nei så avgjort at det vakte atskillig interesse for hans premisser da han sang sin lovsang til Europa og uttalte sin tillit til at det ville overvinne også den nåværende krisen, i Studentersamfundet i Oslo siste vår. Og disse premisene redegjør han da for i denne skildringen av en moderne pilgrimsferd til India og Japan.

La det straks være sagt, at boken hele tiden fanger ens interesse; til tider er den ytterst fornøyeelig — særlig den delen som behandler Japan. Koestler påstår selv å

Har Østens mennesker bevart kontemplasjonens gave?
Bare noen få, sier Koestler.

være kommet som den ydmyke pilgrim, beredt på å la visdommens skatter åpnes for seg, uten fordommer av noen art. Men sin fortid kan en mann allikevel ikke løpe fra, og Koestlers analytisk-naturvitenskaplig anlagte og skolerte intellekt har fra starten av små sjanser overfor en i sitt vesen religiøst inspirert kultur som den indiske.

Yogadyrkelsen har fått et stort oppsving i Europa siden siste krig. Rørlegger Lobsang Rampa («Det tredje øye») levde høyt på det inntil boblen omsider sprakk; også her i Norge fant han prominente tilhengere. Koestler har villet *see for himself*, og finne sannheten bak påstandene om de overnaturlige krefter og fenomener som yogaen skal føre frem til. Hans konklusjoner er rent negative, — han har ikke funnet noe som kunne berettige til en slik tro. I den utstrekning det er spørsmål om kontroll av fakta, kan man sannsynligvis ha tillit til Koestler. Men når det gjelder tolkningen av det han ellers ser og opplever, må en stille seg mer skeptisk. Han har gjennomgående bare øye for det negative. Den eneste han yder en viss motvillig anerkjennelse, er Gandhis disippel Vinoba *Bhave*, den store talsmannen for en frivillig jordrefom. Av alle andre fenomener — det gjelder også Gandhis person og verk — får man bare trukket frem de negative sidene; asiatiske filosofi, asiatiske samfunnsformer blir med enkle men dyktige dialektiske grep redusert ad absurdum. Hos inderne, heter det, forekommer individualiteten å være fullstendig utslettet. I Japan er sjelen forkrøblet, støpt inn i et stivt mønster som skaper de frykteligste neuroser. Den høyt besungne dype indiske religiøsitet er et fantasifoster — de få yogier og eneboere er unntagelser og ikke blomsten av et gudhengivent samfunn — og den japanske utgaven av buddhismen, Zen-filosofien, er en eneste kjempespøk, for ikke å si kjempesvindel. Kort sagt, i Asia er der ingenting å hente.

Men den som beviser for meget, beviser intet. Koestlers bok er som sagt både interessant og fornøyeelig, tatt som en munter reisebeskrivelse for intellektuelle: Asia sett gjennom en erkeeuropéers briller. Bare må man ikke forlange at vi skal ta ham overvettes alvorlig.

At Koestler skal insistere på å skyte såpass høyt over målet, forekommer en imidlertid dobbelt synd, for såvidt som jeg tror den konfrontasjonen mellom Østens og Vestens sivilisasjoner, som han skisserte opp i sitt foredrag, holder stikk i sine store trekk: Den euroéiske kultursyntese betegner en enestående sammensmeltning av de åndelige og de legemlige verdier, av de aktive og de kontemplative: «Ordet ble kjød.» Og denne enheten har visst å forbli seg selv gjennom en kontinuerlig vekst og utvikling. Men at vi akkurat nå trenger en motgift mot den fremherskende hyperaktivisme og materialisme er også nokså klart. Kristendommen behøver vel ikke suppleres med elementer fra noen annen religion. Men dermed er det ikke sagt at der ikke finnes verdier i Øst som kan hjelpe oss til å bringe våre egne skatter nærmere opp i dagen.

«Stillet overfor de utsultede og lidende folkeslags nød, som feller en streng, men rettferdig dom, har jeg i de siste måneder sagt og gjentatt overalt: Friheten er blitt en latterlighet, fordi den har fornektet det eneste som kan gi den liv, sannhet og kraft. Dette eneste er menneskekjærlighetens makt. Vi har gjort friheten til et mål i seg selv. Men, mine venner, dette er galskap og forvrengning, og nå er straffen over oss. For hva betyr friheten hvis den ikke er Guds eget bilde, preget inn i hjertet på hans høyeste skapning, og derfor en makt som setter oss istand til å øve kjærlighet mot menneskene?»
(Abbé Pierre.)

BLIKK på TIDEN

KVIKKSAND?

■ Folk som henter sin viten om norsk kristenliv og kirkelige problemer ene og alene fra dagsavisene har ikke mange sjanser for å få et riktig bilde av situasjonen. Det skyldes ikke så meget avisene selv (ennskjønt der er svarte får iblant!) som norske kristnes forbløffende ufølsomhet for at det i dag er nødvendig å legge det kirkelige stoffet til rette for journalistene, gjennom en god og tillitvekkende *pressetjeneste*.

Kristne *tidsskrifter* når ikke på langt nær så mange som dagspressen. Til gjengjeld gir de beskjed: Det er her at kristenlivets puls kan føles og temperaturen avleses. Noen av dem er grå og kjedelige inntil det uleselige og har et svært så oversiktlig miljøpreg. Andre ser norsk kristenliv i både dype og vide perspektiver. Det siste gjelder ikke minst tidsskriftet «Kirke og Kultur», som under Øivind Berggrav's og Inge Lønning's redaksjon lever opp til det krevende program som ligger uttrykt i publikasjonens navn.

I mainummeret kommer kirken og kirketanken igjen som noe av et ledemotiv i flere av artiklene. En merkelig, og i våre øyne meningsfylt spenning er der mellom en kommentar av redaksjonssekretæren og en artikkel av en legmann, barnelege Otto Dal. I kommentaren heter det blant annet:

«Når vi ut fra vår spesielle norske situasjon taler om kirken, og ganske særlig når vi taler om kirken i forhold til staten, er det nødvendig å ha in mente at vi ingen selvstendig organisert kirke har. Man kan beklage det, man kan ønske — og arbeide for — andre forhold, men man kan ikke argumentere som om den idealordning man drømmer om, var virkelighet. Et slikt selvbedrag fører bare med seg den beklagelige konsekvens at mulighetene for å *realisere* en reform avskjæres.

Vår kirkes bekjennelse bestemmer kirken som det sted hvor «Guds ord forkynnes rent og sakramentene forvaltes rettelig». Det er en definisjon som gir plass for ulike svar på spørsmålet om ytre organisasjonsform, men som til gjengjeld ikke levner tvil om den kristne kirkes funksjon i verden.»

Så langt teologen.

Legmannen synes imidlertid å ha vanskeligere for å si seg tilfreds med et så abstrakt og luftig kirkebegrep. For Guds ords rene forkynnelse og kirkens «ytre» organisasjon er jo vevet inn i hverandre med tunge konsekvenser for begge parter — det er bare på papiret at det kan skilles så knivskarpt mellom dem. Dr. Otto Dal kaller sin artikkel «Kirkens hodepine» og setter fingeren på dette farlige: Strid om vesentlige verdier med organisasjonen og embedet som brekkstang og under en offentlighet som bare bryter ned trosmotet. Han skriver:

«Etterkrigstiden har for kirken vært en utvanningsprosess som har foregått så hurtig at den nesten ikke er til å fatte. Fra å være en samlende fast front mot alt det som nazismen representerte, er den blitt en utflytende organisasjon omkring et budskap som det er vanskelig å oppfatte fordi kirkens tjenere er så uenige. (...) Det menneske som i dag søker efter nådens og frelsens evangelium i vår kirke, møter spekulasjoner om der er noe helvede eller ei. Han møter uenighet om vielse av fraskilte og om kvinnelige prester, og han hører om flertall og mindretall for eller imot atombomber. Men all denne offentlighet vil lett forvirre den søkende.»

Det er visst et hjertesukk som er spontanere enn somme teologers tapre forkynnelse av at «strid er liv». Hva mennesker i en stridens verden søker i kirken er enheten om en sannhet som ikke er underlagt de kristnes — enn ikke et biskopelig flertalls — meninger. «Hvem befirer meg fra menneskenes ord?» sier Gertrud von Le Fort etsteds. Ja hvem?

OM DOBBELT-MORAL

■ Riktig opplagt er en annen Lønning — stortingsmann Per Lønning — i en utmerket kronikk i «Morgenposten» (20. mai), der han spidder på sin skarpe penn en merkelig inkonsekvens som vi også har nevnt her i denne spalten. Den lune-fulle størrelse som heter folkemeningen presterte jo nylig dette ulogiske: Forargelse over lokal jentetraffikk og ovasjoner til en film som kler det selvsamme «yrke» i overgiven og forløyet romantikk. At her er forvirring i premisser og konklusjon, ja en «dobbelmoral», behøver man ikke å være dobbeltdoktor for å oppdage:

«Nå kan man muligens si at det å gå på kino og se en moralsk mindreverdig film ikke uten videre er en stillingtagen til moralen i filmen. Dersom man streker under ordene ikke uten videre, er jeg enig i det. Men at oppslutningen om en film som denne ikke skulle gi et visst inntrykk av folkets moralstandard i det store og hele, det kan ikke godtas. Særlig all den stund der er kommet så lite av reaksjon til orde. Dessuten kan man bare studere anmeldelsene i de forskjellige aviser. Uten at jeg ubetinget skal skjære alle over en kam, kan det være verdt å merke seg de mange attester for ren, uforfalsket livsglede som den forløyne skjøgehistorien er blitt beåret med. Av hensynsfullhet skal jeg la være å sitere enkeltutgydelser, enda det kunne ha vært fristende nok.

En av de store sensasjoner på bokmarkedet for et par år siden var en amerikansk roman om en halv-gammel småpervers fyr som forførte en mindreårig og dro henne rundt med seg om land og strand. Hos et par av våre fremste anmeldere ble det til at denne boken «handler om kjærlighet», ja, den er «en av de mest lysende kjærlighetsskildringer i moderne litteratur». Hadde det vært ens egen datter fyren foregrep seg på, hadde neppe noen betenkt seg for å skjelle ham ut som et svin. Var han kommet for retten og saken referert i norsk presse, ville en enstemmig leserkrets ha dømt sedelighetsforbryteren nord og ned. Men i romanform nyder vi ham som en edel kjærlighetens yppersteprest. Hvorfor? Ja, hvorfor. Mon ikke vår tid er en smule dobbeltmoralisk den også?

I det lange løp kan vi ikke drive og hykle på denne måten. Det vi aksepterer som sjeleføde for oss selv og våre barn, enten det er i film, i presse, i litteratur eller i dagdrømmer, vil før eller siden slå igjennom i vår egen og vår kulturkrets' livsførsel. Enhver dobbeltmoral vil før eller senere bli avslørt og sprengt. Det er ille at vi har sett oss så blinde på Victoria-epokens hykleri at det har sløvet blikket for vårt eget.

Jeg mener ikke med dette å rope på sensur og tvangsforanstaltninger — denslags tjener i regelen mer til å fremelske enn til å bekjempe dobbeltmoral. Men jeg etterlyser en våken opinion, jeg etterlyser frimodig tale, jeg etterlyser den sannhet som alene kan skape virkelig frihet. Jeg etterlyser klar erkjennelse og klar beskjed: Det går i anstendighetens navn ikke an å akseptere prostitusjon som masseunderholdning samtidig som man mobiliserer politi mot prostitusjon som erverv. Det er åndelig — prostitusjon.»

DE SKJØNNER IKKE

■ Det er neppe noe politisk ønske i Arbeiderpartiet å fremskynde en adskillelse mellom kirke og stat her i landet. Men en skulle tro det var det, når en leser regjeringsorganet. Det virker nemlig som om de ansvarlige for partiopinionen i kirkepolitiske saker ikke helt forstår rekkevidden av hva de selv sier. Fremfor alt underkjenner og misforstår de jo et kirke-

Per Lønning
- mot hykleriet.

samfunns struktur og livslover på en måte som kan komme til å vise seg fatal for deres faktiske målsetning.

I en leder (25. mai) tar «Arbeiderbladet» under overskriften «Kirkestrid og folkemening» stilling til en Gallup-undersøkelse som angivelig har gitt stort flertall i folket (som helhet) for kvinnelige prester. Konklusjonen ser slik ut:

«Etter dette skal ingen være i tvil om fortolkningen. Kvinner og menn, eldre og yngre, byfolk og bygdefolk og alle landsdeler vil med overveldende flertall ha kvinnelige prester. I et demokratisk land sier vi at man skal bøye seg for folkemeningen, det er dette prinsippet hele vårt samfunnssystem er bygd på. Våre prester vil stort sett si noe annet, enda de er embetsmenn i en statskirke.»

«Arbeiderbladet» kommer så til at de av de lutherske prester som avviser en kvinnelig geistlighet «forkynner et syn på kvinnen som de på hele jordens krets bare finner maken til hos muhammedanerne» (!). Det er synd å si at redaktør Olav Larsen her er orientert. Den katolske, den gresk-ortodokse og den anglikanske kirke godkjenner ikke noen slik nydannelse — det vil si at en meget solid majoritet av verdens kristne forkaster den som stridende mot kirkens vesen og tradisjon. Det vet mang en gymnasiast. På lederplass i et regjeringsorgan er det simpelthen utilgivelig å være uvitende om det.

Luther var uheldig med sin kirkeordning. Så lenge «den stormeichste Fyrste» som han betrodde myndigheten over sin kirke visste seg bundet av den augsburgske bekjennelse, fungerte nødsordningen. I dag er «Fyrsten» et helt eller halvt avkristnet folkeflertall, og et parti som har vært sent ute når det gjelder å forstå at kristendom ikke bare er en personlig trossak, men en for oss uunnværlig kulturfaktor hvis egenart må respekteres. Et ufrivillig bidrag til dette inntrykket av en kompakt ufølsomhet for hva kirken kan ha på hjertet gir Martin Tranmæl i en betraktning over fridagene («Arbeiderbladet» 24. mai). Han vil ha én til av dem — en «takksigelsesdag» på høsten (takkens adresse spesifiseres ikke nærmere), som skal vinnes inn ved at Kristi Himmelfartsdag blir hverdag. Men rosinen i pølsen er denne alt annet enn statskirkelige prosa:

«Noen er også ute etter annen pinsedag. Men hva blir så igjen av pinsen, sangens og musikkens og utfartens store helg? Gjør ikke livet grått og fattig, men så rikt og avvekslende som mulig. Det må være oppgaven.»

Vår lutherske medkristne har da vel også et ord de skulle ha sagt om den «oppgaven»?

DEN RØDE FARE

■ Våre danske naboer har sagt klart ifra. Pent og elskverdig som det ligger deres lynne nær. Men klart: De ønsker ikke den norske russens fyll- og spetakkel-turer til sin deilige hovedstad. År etter år siden krigen har artianerne slitt bort norsk ungdoms goodwill der nede — det er blitt tydeligere og tydeligere at enkelte oppfinnsomme og uregjerlige elementer gjør russens Danmarksreise til en grandios vandrestilling av ukulturen og den sviktende karakterdannelsen i mange norske hjem og skoler.

Redaktør Bjarne Høye («Vårt Land» 24. mai) har vel adskillige med seg når han i en redaksjonell kommentar hevder at nå kan det være nok:

«Alt dette ble sagt russene og Oslo-pressen i de elskverdige, høflige former som danskene kan til fullkommenhet, men som vår norske russeungdom åpenbart ikke aner dybden av. Da er det på tide at pressen hjelper dem til en bedre forståelse av situasjonen.

Den klare sum av den københavnske tale var at danskene nå har mistet tålmodigheten overfor denne årlige russ-invasjon med dens tradisjonelle overmål av eksesser og hordementalitet uverdiggert, akademisk ungdom. Russen har vist seg uverdiggert den tillit københavnerne satte til dem, og den har derfor nå forspilt den. Derfor ikke flere offisielle mottakelser eller arrangements. Man forbyr dem ikke likefrem å komme, men

stikker i stedet noen brosjyrer i hendene på dem, der man «peker på den kulturelle linjen i Københavns turisttrafikk».

Altså en tydelig tilrettevisning i alminnelig kultur. Men russene har stadig ikke forstått de mange og særdeles tydelige vink om å holde seg unna København. Russeformannen uttaler at russene absolutt akter å gjennomføre København-turen i år også. For disse turene har fra russens synspunkt vært så vellykket at de ikke akter å gå glipp av dette høydepunktet i russefeiringen.

Disse ordene gir uttrykk for en glad russe-freidighet som fra et dansk — og almenmenneskelig — synspunkt må fortone seg temmelig problematisk: Vi (russene) har hatt det moro, så skitt i danskene! Burde det ikke da være en idé for de norske turistorganisasjoner å forære russene i reiselektyre vårt stolte kjempeverk «Skikk og Bruk» i tillegg til de kulturbrosjyrer danskene har lovet å forsyne dem med?»

Hvilket er et såkalt «retorisk spørsmål». Det blir dessverre ikke mindre aktuelt for det.

Frater Candidus.

Sigurd Hoel.

NYE BØKER

Skuld og skjebne

Kjølv Egeland: *Skyld og skjebne.*
Studie i fire romaner av Sigurd Hoel.
Gyldendal 1960.

Det er visst enu alminnelig i vide kretser her i landet å se litt nedlatende på Sigurd Hoels diktning. Årsakene kan være mange, en av dem er vel at Hoel er «lettest», spennende, underholdende. Det bør man ikke være dersom man har litterære pretensjoner. Stor og dyp diktning skal være underlig og tåket og uforståelig.

Lektor Kjølv Egeland er en av dem som sannsynligvis ser klarere. Vel skriver han i «Skyld og skjebne» noen kloke ord om at Hoels diktning står oss for nær til at vi kan avgjøre dens rette eller relative format, men han levner aldri leseren tvil om hvor høyt han selv vurderer ham.

Bokens styrke ligger i dens interessante siktepunkt: å ville påvise at Hoels diktning er en splittet verden, der det ved siden av et rasjonelt, «ytre» mønster i handling og psykologi, alltid er til stede et irrasjonelt, «hemmelig» mønster, der forestillingen om skyld og soning, skjebne og «ond sirkel» i menneskelivet er sentrale. Egeland konsentrerer seg om de 4 etterkrigsromanene «Møte ved milepelen», «Jeg er blitt glad i en annen», «Stevnemøte med glemte år» og «Ved foten av Babels tårn». Alle kretser de om det samme motiv, selvransakelsen og oppgjøret med fortiden, alle fører de til den konklusjon at den fulle og virkelige erkjennelse av menneskets virkelighet ligger utenfor fornuftens og intellektets kompetansefelt, at «vi i vårt eget sinn er underlagt krefter og viljer vi aldri kan lære å kjenne» som Hoel selv uttrykker det.

Egelands analyse er omstendelig, men gir utvilsomt hans påstander en overbevisende gjennomslagskraft. At Sigurd Hoel selv har gjennomgått mauskriptet, påfører verket også en slags «nihil obstat» som burde tette.

N. H.

Det kristne ekteskap

Sven Damsholt:
Tanker om det kristne ægteskab.
St. Ansgars forlag 1961.

Den katolske lære om ekteskapet er kanskje det punkt de som står utenfor Kirken har vanskeligst for å forstå. Da professor *Ingemar Hedenius* for noen år siden holdt foredrag i Studentersamfundet om de intellektuelle og katolisismen, la han stor vekt nettopp på ekteskapsmoralen, hvor han hevdet at den katolske kirke med sine absolutte krav var antihuman og kjærlighetsfiendtlig.

Det er ikke vanskelig å forstå at det for en ikke-troende kan fortone seg slik. Den katolske lære på dette punkt får ikke sin mening før den blir satt på sin plass innenfor det samlede trosliv, hvor ekteskapet blir sett i lys av Kirkens overnaturlige bestemmelse, som sakramental funksjon. Det er også dette *Sven Damsholt* gjør i sin lille bok: *Tanker om det kristne ekteskap*. Etter først å ha omtalt ekteskapet innenfor den falne menneskehet, behandler han dets gjenopprettelse i Kristus og utvikler det oppgave innenfor den sakramentale sammenheng og dets plass i frelsesverket. I den annen del av boken tar han så opp de praktiske problemer som ekteskapet oppfattet på denne måten stiller. Forbudet mot seksuelt samliv utenfor ekteskapet, barnebegrensning og skilsmisse

og problemet blandede ekteskaper hører hjemme i denne sammenheng.

Damsholts bok er således instruktiv og greit bygget opp. Men på den annen side er det klart at 28 små sider ikke tillater å gi de omfattende problemer det her dreier seg om så bred behandling som de fortjener. Følgen er blitt at mange av bokens små kapitler kan virke svært unyanserte i sine påstander, og mange vil føle det som om forfatteren har gått altfor lett henover spørsmål som i virkeligheten er meget komplekse. Anmelderen er ikke teolog, men han må likevel hevde at de parallellt forfatteren trekker mellom ekteskapet og Marias forhold til Kristus virker svært dristige. I alle fall ville de krevet en solidere og grundigere utvikling enn plassen her har tillatt. Også i bokens siste halvdel som handler om ekteskapet i praksis, er der tankeganger som virker for simplifiserte.

Av det som her er sagt, følger at boken neppe er særlig egnet som innføring i den katolske ekteskapsmoral for ikke-troende. De vil neppe føle dens argumentasjon særlig foruroligende. For katolske lesere vil den virke fengslende med sin varme understrekning av ekteskapets høye verdighet og oppgave ved siden av den ugifte stand innenfor frelsesmysteriet. Og den vil også anspore dem til å reflektere dypere over de problemer boken i sin knapphet har gått for lett henover.

Aa.

UTLANDET

MOSKVA OG KIRKENES VERDENSRÅD

For en måneds tid siden bekjentgjorde dr. *Franklin Clark Fry*, formann for Kirkenes Verdensråds sentralkomité, at den russiske ortodokse kirke hadde anmodet om å få tre inn som medlem av Verdensrådet. Dette rådet omfatter, som man vet, den aller største delen av de ikke-katolske kirkesamfunn. Når Moskva-patriarkatet nå ber om opptagelse, er det ikke tvil om at anmodningen vil bli innvilget (det kan først formelt skje på Rådets neste verdensmøte, som finner sted i New Delhi i november).

Kontakten mellom den russiske kirke og kirkesamfunnene i Vesten har i de senere årene, siden Stalins død, bedret seg noe, og at Moskva-patriarkatet når har tatt det avgjørende skritt, var således ikke uventet. Det er ikke desto mindre både betydningsfullt og oppsiktsvekkende. Da Kirkenes Verdensråd ble dannet i 1948, avsto den russiske kirke å delta; den la frem religiøse grunner for sitt avslag, men det var samtidig klart at en deltagelse var like meget en politisk umulighet — Stalin ville aldri tillate en så intim kontakt mellom Sovjet-Samveldets geistlige og et «kapitalistisk redskap» som Verdensrådet. Og dersom nå Krustsjov har gitt patriarken «grønt lys», skriver den katolske økumeniske kommentatoren, pater

Dumont O.P., så betyr det ganske sikkert at han venter politiske fordeler av det: En konsolidering av «freden» slik han forstår den, og med de fordeler den kan bringe ham.

Det er imidlertid like klart at en russisk deltagelse i det økumeniske arbeid kommer til å få virkninger av betydning langt ut over hva Sovjet-regjeringen regner med. Vi vet at den russiske kirke på mange måter er i ferd med å befestе sine stillinger. Samtidig som kirken er utsatt for en ny bølge av angrep fra ortodokst marxistisk hold, med en ny flom av målbevisst ateistisk propaganda i kjølvannet, arbeider den selv på en teologisk og åndelig fornyelse. Både den greske og den russiske kirke var i de to siste generasjonene før første verdenskrig sterkt influert av liberal protestantisk teologi; men den siste generasjons teologer er i full gang med å finne tilbake til den ortodokse arv. På dette området kommer russernes medlemskap i Verdensrådet og derav følgende kontakt med den aktuelle teologiske forskning til å bli en kraftig stimulans for dem selv, samtidig som det vil bety en mektig styrkelse av de andre ortodokse kirkesamfunnenes stilling, og understreke deres fundamentale enhet.

Skal denne enheten orienteres mot Roma? Det er ikke minst i løpet av de aller siste årene at Moskva-patriarkatet er kommet med temmelig hatske og urettferdige, politisk pregede, utfall mot «Vatikanet». Utfall som riktignok er iallfall fjernstyrt fra annet hold. Og det var sikkert med Sovjet-regjeringens velsignelse at Moskva-patriarken ifjor foretok sin reise til de ortodokse kirkefyrster i det Nære Østen, tydelig urolig for den større åpenhet for Roma som de ortodokse har lagt for dagen — særlig siden Johannes XXIII ble valgt til pave. Og kanskje er det håpet om at Moskva på denne måten skal kunne fjerne disse fra Roma og samle dem under sitt eget åndelige hegemoni, som har vært avgjørende for at Sovjet-regjeringen har gitt patriarkatet lov til å bli medlem av Verdensrådet. Man vet imidlertid også — sier pater *Dumont* — at Verdensrådets ledere har gjort det helt klart for russerne at de ikke må

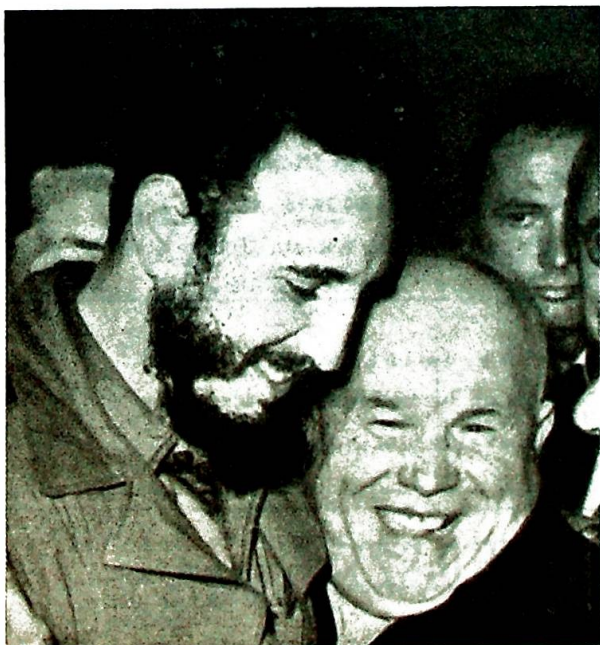
vente å finne noen sympati i Verdensrådet for deres nåværende holdning til Roma. Og hva angår den fremste ortodokse leder utenfor jernteppet, patriarken av Konstantinopel, blir han ikke trett av å gjenta at han fast regner med en gjenforening av den katolske og de ortodokse kirker. Og pater Dumont uttrykker for sin del det håp, at den nye økumeniske situasjon som nå er skapt, i virkeligheten også vil få avgjørende innflytelse på det russiske patriarkats holdning til den katolske kirke.

KARIBISKE PROBLEMER

Som vi meddelte i forrige nummer, erklærte Fidel Castro i sin tale 1. mai, at tiden nå var kommet til å utvise alle de utenlandske katolske prestene og ordenssøstre fra Cuba. Truselen ble umiddelbart satt i verk. I løpet av første halvdel av mai var allerede 250 spanske prester og over hundre nordamerikanske ordenssøstre utvist. Ved avreisen ble de trakassert på alle mulige måter, sine utreisevisa fikk de først etter å ha stått dagevis i kø og blitt underkastet all slags sjikane, blant annet en skarp kroppsvitasjon — angivelig lette man etter skjult valuta og «underslått statseiendom». De 165 katolske skolene ble nemlig samtidig beslaglagt, og det utviste lærerpersonalet fikk ikke engang tillatelse til å ta med seg sine private bøker og notater. Ved beslagleggelsen av skolene hevder myndighetene å ha funnet whisky, champagne og amerikanske matvarer for store summer!

Det er imidlertid også klart at Cubas trofaste katolikker ikke lar seg narre av denne propagandaen, og rørende scener ble utspilt på kaiene ved avreisen, — scener som folkemilitsen forgjeves søkte å forhindre. Dette har da også fått regimet til å finne en ny propagandahistorie: Plutselig ble det talt om prestenes «feige flukt» og antydning at det bare var de «fascistiske elementene» man ville tillivs, de andre kunne godt få bli.

Nå ser det også ut til at de to dødsfiendene Castro og hans nabo diktatoren Trujillo i Santo Domingo finner hverandre — i hatet til felles fiender. Vi har tidligere

Russisk-kubansk forståelse (Fidel Castro og Krustsjov).

hatt anledning til å redegjøre for Trujillos mislykkede forsøk på å få Kirken til å støtte opp under hans nå 31-årige diktatur av beste latinamerikanske merke. Kirken har blant annet nylig nektet ham titelen «Kirkens velgjører» — og det er ikke minst i raseri over det at hans folk igjen har gått til flere overgrep mot de kirkelige myndigheter. Nylig fikk mobben fritt plyndre og stikke i brann privathuset til generalvikaren i Lavega. Biskop Thomas Reilly har vært fengslet, og flere amerikanske prester er utvist. Trujillo truer også med å tillate det kommunistiske parti å gjenoppta sin virksomhet. Og nylig talte Fidel Castros høyre hånd, Ernesto Guevara, om «vår venn Trujillo» og om de gode forbindelser som hersket mellom de to land. Et i sannhet underlig valg av venner, for den «sosiale revolusjons» menn. Men alt er tydeligvis bedre enn kristendom og demokrati.

KATOLSK — PROTESTANTISK BIBELSAMARBEID

En arbeidsgruppe av katolske, protestantiske og jødiske bibelspesialister i USA har nå under forberedelse en felles utgave av Bibelen, som skal kunne benyttes av alle konfesjoner. Første bind av denne utgaven, som også vil inneholde kommentarer og kritiske innledninger, skal utkomme allerede neste år, og verket, som er beregnet å bli på i alt 30 bind, skal være avsluttet i 1966. Denne teksten, som altså skal være felles for alle konfesjoner, håper en da også skal lette det økumeniske samtale. En av dem som deltar i arbeidet, er jesuitten Walter Abbott, som allerede i en artikkel i 1959 — tidligere omtalt her i St. Olav — fremhevet både ønskeligheten av og muligheten for å lage en slik oversettelse. I spissen for arbeidet står imidlertid den kjente Palestina-spesialisten William F. Albright. — Senere håper man da at man med utgangspunkt i dette arbeidet også skal kunne lage en felles skolebibel.

Såvidt bekjent er det første gang at katolikker og protestanter går sammen om et slikt arbeid. At dette skjer i USA, er spesielt gledelig, siden forholdene mellom katolikker og protestanter der ikke har vært det beste. Det er uten tvil et tegn på de aller seneste års endrede klima.

Nå meldes det fra England, at den nye — og temmelig radikale — oversettelsen av Det Nye Testamente, som et team av protestantiske lærde har utgitt på Oxford og Cambridge University Press, får god mottagelse også på katolsk hold. Katolske eksegeter uttaler at de bare ville ha ubetydelige endringer å foreslå, før den kunne godkjennes til bruk også i den katolske kirke.

STØTT
ST. OLAV
med et
gave-
abonnement

Reis ikke på ferie

før kontingenten for i år er ordnet! Vennligst betal kr. 18.— til postgiro 153 21, bankgiro 3965/163 eller direkte i ST. OLAV BOKHANDEL, Akersvn. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

VATIKANET

Ny sosial ensyklika i vente.

Ved 70-års-jubileet for Leo XIII's berømte sosiale ensyklika, «Rerum Novarum», den 15. mai, talte paven til 100 000 arbeidere fra fem kontinenter, forsamlet på Petersplassen. Han bebudet en ny ensyklika om de samme problemene, sett i lys av dagens situasjon. Den vil utkomme på flere sprog samtidig, og foreligge om få uker.

USA

Paven kondolerer Mrs. Gary Cooper.

Ved den kjente filmskuespilleren Gary Coopers død i mai var det blant de kondolansetelegrammene som strømmet inn fra hele verden også et fra pave Johannes XXIII. Gary Cooper fulgte sin hustru og datter inn i den katolske kirke for to år siden. Han var en av de få filmskuespillere hvis ekteskap man aldri hørte tale om. Han levde nemlig lykkelig i sitt første og eneste ekteskap siden 1933.

KONGO

1,3 millioner går i katolske skoler.

En tysk søsterkongregasjon har nettopp overtatt et gammelt bayersk kloster, som var blitt gjort til statseiendom. Det skal huse en nydannet kommunitet som har til formål å utdanne kvinnelige lærerkrefter for Kongo. — I Kongo går for tiden 1,3 millioner elever i katolske skoler (landet har 14 millioner innbyggere).

NEDERLAND

Prosesjonsforbudet oppheves.

Efter en dom som nylig ble felt av en høyere domstol i Arnhem har grunnlovsbestemmelsen av 1848, som forbød alle offentlige prosesjoner (med spesielt sikte på de katolske) mistet sin gyldighet. Saken ble reist mot en prest som i strid med lovforbudet hadde latt avholde en sakramentsprosesjon. Presten ble frikjent med den begrunnelse at forbudet måtte anses som opphevet ved Nederlands tilslutning til menneskerettighetserklæringen i 1950. Ifølge denne erklæringen har enhver rett til offentlig å bekjenne sin tro. Denne retten kan bare innskrenkes gjennom de lovbestemmelser som er nødvendige i et demokratisk land

for å beskytte den offentlige orden, sunnhet, gode seder og de demokratiske friheter. En sakramentsprosesjon kunne ikke sees å bli rammet av noen slike lovbestemmelser. (KNA)

SPANIA

Protest mot sensuren.

Det spanske ungdomstidsskriftet *Signo* — organ for den katolske ungdommen — utkom forleden med store hvite tomrom. På denne måten uttrykker tidsskriftet sin stumme protest mot de sensurerende myndigheter, som ikke kan tåle bladets frimodige kritikk av regjeringens utilstrekkelige forholdsregler på det sosiale område. Likeledes vet man at bladets utenrikskommentarer har vært underkastet en streng forhåndssensur, og gjennomsnittlig 30 % av dem er blitt strøket. Bladet er organ for Katolsk Aksjon. (KNA)

FERIEPENSJON GRAVENSHOVED

I tiden 17. juni—20. august incl. er

Katolsk ungdomsskole

Gravshoved pr. Fjelstrup, Danmark,

åben som familie- og feriepenisjon.

Enestående skøn beliggenhed ved skov og badestrand, Lillebælt.

Rutebillforbindelser fra Kolding og Haderslev. V. og k. vand på alle værelser.

Fuld pensjon d.kr. 22.— Med altanværelse mod vandet d.kr. 25.— pr. døgn. Børn under 7 år, fra 7 til 10 år, kr. 15. Mindste ophold 7 dage. Der læses messe på skolen.

Adr.: Katolsk Ungdomsskole, Gravshoved pr. Fjelstrup, Danmark.

OSLO

Rosenlund

ALT I BLOMSTER

Akersgt. 65 B - Telefon 33 55 16

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3

Tlf. 42 16 13

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7

Tlf. 33 43 70

OSLO

Service-avdeling

Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921

TRONDHEIM

A/S Norsk Frø

Vi leverer alt

De trenger til Deres hage

OSLO - LARVIK - STAVANGER - BERGEN - TRONDHEIM

ALLTID GODT UTVALG I SESONGENS BLOMSTER

Annie Vera A.s

Karl Johans gt. 21, Oslo

Drammens-
firmaer

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Drammens malerforretning

Tlf. 83 39 16 - 83 33 32

Inneh. Asbjørn Gundersen

HARALD LYCHE & CO.

Bøker - Papir - Toalettsaker

Sportsartikler - Leketøy

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

NORLØFF

Jernvareforretning A/S

Drammen - Tlf. 83 65 80

TYRILYS

A/S TYRI
FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspreseri

<p>Bergens- firmaer</p>	<p>1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel BERGEN Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482</p>	<p> Se vårt utvalg i RAMMER</p>
<p><i>T. Beyer</i> BOK-OG PAPIRHANDEL AKSJESELSKAP Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen</p>	<p>Johan H. BENZON A/S En gros - Telefon 10106</p>	<p>DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>
<p>HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	<p>Konfekt - Sjokolade - Drops ALLIANCE KONFEKTFORRETNING Tlf. 11 907 - Nygårdsgrt. 1 Bergen</p>	<p>A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros</p>
<p>K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pøsefabrikk Solheimsgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen</p>	<p>NYGÅRDSGATENS FISKEMAT Inneh. J. Ludvigsen Tlf. 12 941</p>	<p>JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo</p>
<p>KNUDSEN <i>i Marken</i> Møbler — Gardiner — Tepper</p>	<p>Sølv for alle anledninger</p> <p><i>Theodor Olsens Eftf.</i> JUVELER SMÅSTRANDGT 4 BERGEN</p>	
<p>Alt i papir og kontorartikler TORNØE</p>	<p><i>Flos oss finner De alt i</i> Undertøy - Sengeutstyr FABRIKUTSALGET A/S</p>	
<p> DIDR. MEHN - ANDERSEN LEGE- og SYKEREKVISITER Bergen</p>	<p>Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet. JONAS MYHRE BERGEN JONAS MYHRE A/S OSLO A/S MYHRES MASKININDUSTRI BERGEN - OSLO</p>	
<p><i>Eches Færrehandel</i> NYGÅRDSGT. 4</p>	<p> All slags skadeforsikring</p> <p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjøll»</p>	
<p>SVERRE W MONSEN Manufakturvarer - Sengeutstyr</p>	<p><i>Martin Olsen's Eftf.</i> S. AAKRE BAKERI & CONDITORI</p>	

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

*En kjærkommen
gave:*

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Gialligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

*Spis pølse
fra Jens Evensen*

ERLING MOE

God fisk

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ANTIFESELSELSKAP

Majorstua - Oslo
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 429990